

Euskarabildua jardunaldiak

Demokrazia

eta teknologia

burujabetza

Urriaren 25ean Donostiako San Telmo Museoan Euskarabildua jardunaldien zazpigarren edizioa egin dute lametzak eta Ametzagaiña taldeak. Gobernu Irekietarako teknologiei buruz aritu dira hizlariak: software askea, teknologia burujabetza, parte-hartzea, *open data* eta gardentasuna. Herritarren eta erakunde publikoen arteko harremani buruz, azken batean.

Xalba Ramirez
@xalbaram

Hitzek, maiz, erabiliaren erabiliaz zentzua galtzen dute, edo behinik behin, eraldatu egiten dira. *Demokrazia* hitza ezin da berdin ulertu Brasilgo hauteskundeak irabazi berri dituen Bolsonaroren edo herrialde horretako Lurrik Gabeko Langileen Mugimendu MSTren ahotan, adibidez. Antzekoa gertatzen da Gobernu Irekia, gardentasuna edo parte hartzea bezalako hitzekin. Batzuetan, badirudi erakunde batek izan dezakeen 426 milioi euroko aurrekontutik, herritarrek hainbat proiekturen artean bi milioi euro non gastatuko diren aukeratzeko, parte-hartzea bermatzen duela. Baina hala al da?

Euskarabildua jardunaldian arreta jarri zaio hitzetik harago dagoen praktikari: nola harremantzen dira erakunde publikoak eta herritarrak? Zein paper du teknologia harreman honetan?

Gobernu Irekia software askearen mugimenduaren filosofiatik abiatuta sortutako ikuspegi politikoa da. Kon-

tzeptua 70eko hamarkadaren amaieran sortu zuten Ingalaterran. Gobernuaren sekretismoaren aurrean, irekitzea eta herritarren parte-hartzea ziren helburu nagusiak.

AEBetako presidente ohi Barack Obamaren gobernuak 2009an egindako *Open Government* memoranduma aurkeztu zuenean Mendebalde osoan jarri zen bogan gai eta kontzeptu hau. 2011ko plazen okupazio mugimenduek kontzeptuari bultzada eman zioten, eta instituzioei kritika sakona egin zien, Espainiako Estatuan adibidez, ordura arte zegoen kontsentsua hautsi zen "ez gaituzte ordezkatzen" leloarekin.

Gardentasuna, lankidetzeta eta parte-hartzea

Gobernu gardenak erakundearen kontu-ematea bermatzen du herritarren aurrean, egiten ari denaren eta bere asmoen informazioa ematearekin batera. Gaietan adituek diotenez, edozein admi-

nistrazio publikok, modu simple eta argian, informazio publiko horretarako sarbidea bermatu behar luke, modu honetan herritarrek gobernuaren jarduna kontrola dezaten.

Gobernu kolaboratiboak lortu behar du herritarrak eta bestelako eragileak erakundearen lanean inplikatu eta konprometitzea. Elkarlanak herritarrekin zein enpresa, elkarte eta bestelako eragileekin kooperazioa dakar alde batetik, baina baita bere funtzionario eta bestelako administrazioekiko harremana ere.

Azkenik, gobernu parte-hartzaile baten, alde batetik, herritarrek politika publikoen sorrerak aktiboki parte hartzeko eskubideari ematen dio bide, eta beste-rik, erakunde herritarren ezagutza eta esperientziatik elikatzera gonbidatzen du. Beraz, herritarrek gai publikoetan duten inplikazioa eta protagonismoa handitzeko jardunak sustatzen ditu, era honetan indar politikoak herritarrekin indar handiagoz konprometiz.

Hirikilabs-eko Ibai Zabaletak hainbat egitasmoren berri eman zuen. Besteak beste Airbnb-ren efektua aztertzeko antolatutako tailerra aurkeztu zuen. EUSKARABILDUA

Hiru zutabeak elkarrekin lantzea da arrakastaren gakoa. Gardentasun atariak edo parte hartze prozesuak ez daitezkeen partzialak izan eta utopismo digitalean eror ez gaitezkeen: demokraziak, agian internetek eskaini ditzakeenak baina denbora, mimo eta presentzia handiagoa eskatzen duelako. Zentzu horretan gaian adituek diote, erakunde publikoek ez luketela nahasi behar parte-hartzea eta klik egiteko aukera azkarra.

Eñaut Gracia Errenteriako Udaleko Informazio Gizarte, Informatika eta Parte Hartze zinegotzia izan da administrazio barneko dinamiketan zorrotzen begiratu duen hizlaria, edozein aldaketa aurrera eramateko oztopo izan daitezkeela gaineratuz. Zentzu horretan udal-letako sailen artean dagoen borroka, *Game of Thrones* telesailarekin pareka-

tza iritsi da: “Jarrera pertsonalen eta instituzioetako harremanen aurka ari garela dirak zailak aldatzeko. IKTek horretan lagun dezakete, zailtasun horien aurrean palanka eginez”.

Aragoiko Gobernuako Partaidetza, Gardentasuna, Lankidetzak eta Boluntariorik gabeko arloko zuzendari Raul Olivanekek, LAAAB Berrikuntza Demokratikorako

» **MIREN GUTIERREZ**
“Jendea hackerren beldur da, ni askoz gehiago kezkatzen nau AEBetako Gobernuak”

Laborategia aurkeztu du Euskarabilduan. Olivanekek ere azpimarratu du demokraziak berritzen eta zaintzen ez bada, arriskuan egon daitezkeela.

Design Thinking metodologietan oinarritzen dira herritarrak ko-sorkuntzan inplikatzeko: “Administrazioaren gaur egungo erronka nagusia diseinua da, ez marken diseinua, baizik eta zerbitzuen diseinua”.

Hego Amerikako hainbat ikertzaileekin batera egindako *Hacking inside* liburua argitaratzeaz daudela aurreratu du Olivanekek: nola sartu erakundeetara birus troiar baten moduan, eta nola hackeatu barrutik.

Teknologia burujabetzak

Software askeaz gain, teknologia askeak landu behar direla aldarrikatu zuen Xabier Barandiaran EHUKo irakasleak, Bartzelonako Udalerako garatutako Decidim.org plataforma eredu jarrita.

Software askea, hainbat printzipioetan oinarritzen da: teknologia eskuratu ondoren erabili, kopiatu, aztertu, moldatu eta banatu egin daitezke. Teknologia burujabetza ordea, ez da lan egiteko modu batez ari, ezta lizentziez ere: geroz eta enpresa pribatu gutxiagok duten kontrol erraldoitik ihes egitea da kontua.

2006an Microsoft zen munduko enpresa handien artean zegoen enpresa teknologiko bakarra. Gaur munduko lehen bost enpresak dira teknologikoak: Apple, Alphabet, Microsoft, Amazon eta Facebook.

Silicon Valley-en nagusi den ideologiaren arabera, enpresa teknologikoetako langileek “mundua hobetu” nahi dute –dirua egiteaz gain–. “Horren atzean ongizate estatuak ordezkatzeko estrategia bat dago, zerbitzuak Google bidez eskura ditzagun. Turismo bulegoak laster desagertuko dira, *Google Maps* eta *Trip Advisor*-ekin nahikoa dugulako”. Jakina da, Maquiaveloren garaitik –eta kartografia garatu zenetik– mapak lurraldeak konkistatzeko edo kontrolatzeko sortu zirela. “Munduko maparik handienaren jabea Google da”, gogorarazi zuen Barandiaranek.

“Kapitalismo teknologiko honek laster beharko gintuzke”, Barandiaranen ustez, bereziki erakunde publikoek ari zirela. “Alternatiba badago, eta hobe da: mundu osoan elkarlanean ariko diren herritarren teknologia librea”.

Armel, Le Coz & Cyril Laga-en Gobernu Irekiaren diagrama.
CC lizentziarekin argitaratua.
Euskarara itzulpena: IANETZA INTERAKTIBOA.

Informazio gaindositia eta datuak

Datu irekien sozializazioari buruz hitz egin zuten Open Data Euskadiko arduradun tekniko Imanol Argüesok, Deustuko Unibertsitateko irakasle Miren Gutierrezek eta Hirikilabs-eko programa koordinatzaile Ibai Zabaletak.

Miren Gutierrezek baleontzien ibilbide datuak jasotako hainbat bisualizazio erakutsi zituen: “Datuen bisualizazioari esker informazioa era antolatuan aurkez daiteke, ulergarri eginaz bestela milaka zenbaki baino ez direnak”. Datuak eskuratzeko moduez aritu da eta datuen publikotasuna defendatu du, herritarren anonimata arriskuan jartzen ez den kasuetan, behintzat. Horrez gain, datuen gaineko akzio demokratikoa- ren alde agertu da, datu publikoak eta irekiak sortzeko prozesuan bertan parte-hartzearen garrantzia azpimarratuz.

Ibai Zabaletak Hirikilabs-en hainbat egitasmoren berri eman eta besteak beste Airbnb-ren efektua aztertze-ko antolatu zuten tailerra aurkeztu zuen. Lan hori egiteko datuak *web scraping* bidez eskuratu zituzten, hau da, webgunee- tango informazio publikoa erauziz. Zabaletak adierazi zuen ezin izan zutela frogatu Airbnb-ren zabalkundeak hiriko alokairuen prezioan eragin zuzena izan

zuenik, izan ere, datuak ezin izan zituztelako alokairuen prezioekin erkatu.

Honelako esperientziak garbi erakusten dute ez dela nahikoa datu publikoak izatea, baizik eta horiek landu egin behar direla eta garrantzitsuagoa dena, datuak elkarren artean konparatzeko eta erkatzeko aukera egon behar dela, edozein irakurketa oso egin ahal izateko.

Datuak eta informazioa edukitzea, bosterea izatea da. Egun, ordea, inoiz baina datu gehiago sortzen ari gara, batez ere, geolokalizazio eta komunikazio digita- laren ondorioz. Datuen negozioaz gain, pribatutasuna erronka nagusi bihurtzen ari da: “Jendea hackerren beldur da –dio Gutierrezek–, baina ni askoz gehiago kezkatzen nau AEBetako gobernuak”.

Librea da euskal softwarearen territorio bakarra

iAnire izeneko euskarazko testuak irakurtzeko gai den fikziozko pertso- naia teknologikoa aurkeztu zuen Xa- bier Barandiaranek. Estrategikoki egin beharreko apustua burujabetza tekno- logikoaren bidetik egin behar dela azpi- marratu zuen. “Horren aldean beste ir- tenbidea *Siri*, *Alexa* edo *Google Assistant* euskaratzea da eta hori ez da batere

ona burujabetzarako”. Marko Txopiteak ideia honetan sakondu zuen, hizkuntza teknologien alorrean euskaraz dauden eta libreak diren proiektuak aurkeztuz jardunaldietan.

Merkatuaren zain egongo balitz euskaraz hitz egingo duen teknolo- gia, garapena ez dela inoiz gertatuko ziurtatu zuen Txopiteak. “Euskaldu- nok teknologia hauek nahi baditugu, guk geuk, modu librean eta auzolanean sortu behar ditugu”. Ahots errekonozimendurako teknologia librea osatzea helburu duen *Common Voice* Mozillaren proiektua aurkeztu zuen. Egitasmo hori 73 hizkuntzatan dago martxan eta Librezele euskarazko moldaketak pres- tatzen ari da. Une honetan jendearen parte-hartzea eskatzen ari dira, euska- razko audio grabaketa publikoen corpus erraldoia osatu ahal izateko.

Euskarak teknologia aurreratuetan lekua izango badu, eta Euskal Herrian eredu demokratiko, garden eta par- te-hartzaileak sustatu nahi baditugu, software eta teknologia burujabetzan urratsak ematea ezinbestekoa izango dela argi geratu zen jardunaldiotako hizlariak entzunez. Besteen esku dau- den jakintzen menpe geratuko da kom- unitatea bestela. ■